

Téma: David a Goliáš

Věk dětí: 8 – 10 (3.třída)

Počet dětí: 15 – 25

Časový rozsah: 3 - 4 hodiny

Místo realizace: třída

Podle RVP:

- Vzdělávací oblasti: Umění a kultura
- Tématický okruh: Dramatická výchova
- Průřezová témata: osobnostní a sociální výchova
- Integrace mezi vzdělávacími obory: výtvarná výchova

Kompetence: k řešení problému, komunikativní, sociální a personální, pracovní

VVC: Žáci zdůvodní, proč by se měly dokázat postavit silnějším protivníkovi.

Žáci dokáží mluvit o tom, co se děje mezi námi.

Žáci navrhnou řešení, jak se postavit proti nesprávnému jednání.

Žáci posoudí, zda musí síla za každých okolností zvítězit.

Pomůcky: Orffovy nástroje, baličák, voskovky nebo pastelky,

kazeták + cd se soundtrackem z filmu Gladiátor, pracovní list s citáty

Literární zdroj: Bible

Obsah:

- 1) Pravidla
- 2) Navození tématu
- 3) Rozehřátí
- 4) Sbíráání informací
- 5) Ztvárnění Davida a Goliáše
- 6) Výcvik vojáků – živé obrazy
- 7) Oživení celého dne
- 8) První bitva
- 9) Sny
- 10) Druhá bitva
- 11) Podání rukou
- 12) Jak je to s námi?
- 13) Na každém je něco dobrého
- 14) Závěr

1. Pravidla

Děti sedí v kroužku, učitel se jim představí a vysvětluje jim pravidla, které bude během lekce požadovat:

- 1) Když chce učitel mluvit a zvedne ruku, dají mu ostatní najevo svoji pozornost tím, že také zvednou ruku nad hlavu a jsou potichu.
- 2) Když mluví jeden, ostatní mlčí.

Učitel se přesvědčí, že děti souhlasí.

2. Navození tématu

Příběh Davida a Goliáše je příběh z Bible, ze Starého zákona. Je obecnou pravdou, že biblické příběhy patří do základního vzdělání každého člověka, i nevěřícího. Samotný příběh je poutavý a zajímavý. Děti, které mají problémy s kolektivem se často ztotožňují s postavou z příběhu – Davidem, vzrůstově malým člověkem, který se nebál velkého obra. Ač je to příběh velmi starý, měly bychom si uvědomit, že je nadčasový - poukazuje na problém šikany, která se v dnešní době často objevuje a neměla by se přehlížet. Proto může být tato lekce určena jak věřícím, tak nevěřícím dětem.

Učitel uvede děti do příběhu: *Celá historie je protkaná válkami, neustálým bojem mezi lidmi. Přeneseme se do příběhu, který je tak moudrý, že stojí za naše seznámení s ním. Zavřete oči...ocitáme se v oblasti Blízkého Východu, ve velmi dávné době. Dostali jsme se do příběhu, který je popsán v knize knih – v Bibli. Stojíme v údolí nazývaném Elah. Utábořilo se tu vojsku Pelištejců, což jsou staří nepřátele Izraele. Pelištejci stojí tváří v tvář Izraelskému vojsku. Dělí je jen malý potůček.. Pelištejci se chystají dobýt Izrael. Nejsilnější z Pelištejců je velký jako obr a vysmívá se všem Izraelitům, že se mezi nimi nenajde nikdo, kdo by se mu postavil. On a ten, který se mu rozhodl postavit, za chvíli přijdou sem mezi nás. Než se tak stane, zahrajeme si hru.*

Pozn.: Děti musí být rázně upozorněny, že pokud zjistí, o jaké postavy se jedná a z jakého příběhu jsou, neprozrazují nikomu o koho jde a jak celý příběh dopadne!

3. Rozehřátí

→ Rytmický pohyb

Děti jsou rozmístěny v prostoru. Učitel stojí na straně a drží v ruce bubínek. Vysvětlí dětem, že po dobu bubnování jsou z nich vojáci, kteří pochodují po místnosti v rytmu bubínku. Pokaždé, když přestane učitel bubnovat, všichni se hned zastaví v pohybu, který právě dělají (tzv.štronzo) a pomocí svého těla musí ztvárnit učitelem vymyšlený předmět (např.: kámen, prak, meč, štít apod).

Aby měly čas na rozmyšlenou, učitel počítá do pěti a na slovo „pět“ již děti zaujmou pozice.

→ **Narativní pantomima**

U každé sochy se učitel zastaví a zhodnotí ji. Učitel se vrací k bubínku.

Zadává úkoly: - vojáci jdou na cvičiště (pochodový rytmus)

- najednou se spustí déšť (rychlejší tempo)
- zastavení před cvičištěm (učitel bubnuje do zpomalení) - déšť ustává
- začíná výcvik, vojáci: - běží
  - plazí se
  - přeskakují překážky
  - skáčou jako žabky
  - běží pozpátku apod.

(Pozn.: Vše probíhá za vhodného doprovodu bubínku.)

- odchod ze cvičiště (pochodový rytmus)

Bubínek ustane – všichni vojáci stanou před městem Izrael.

→ **Noční hlídka** (Hra: Radary, viz příloha)

Učitel rozdělí děti na dvě poloviny. Jedna polovina hráčů jsou Izraelité a druhá polovina Pelištejnci, kteří chtějí napadnout Izrael za temné noci a vplížit se do města. Vyslání zvědové od Pelištejnců jsou na jedné straně místnosti. Snaží se dostat na druhou stranu, přes noční hlídku, která je volně rozestavěna uprostřed místnosti. Izraelité stojí nehybně na svých místech a mají zavřené oči (noc je tak černá, že nic nevidí). Jediné na co se mohou spolehnout je sluch. Jakmile uslyší nějaký šramot, upozorní ukázáním (a nějakým svých vymyšleným citoslovcem) tím směrem, odkud zvuk vycházel. Pokud se na tom místě nachází Pelištejnci, musí se vrátit na začátek města (na startovní čáru). Pokud se Pelištejnci dostane neslyšně na druhou stranu, vyčká na příchod všech svých druhů. Až se na druhé straně ocitnou všichni, vnikly do města a hra končí. Vymění si role.

4. Sbíráání informací (technika: horké křeslo)

Učitel dělá, že zaslechl nějaký šramot a řekne dětem, že postavy, o kterých mluvil, jsou již tady. Že pro ně přijde, ať pozorně poslouchají, co jim řeknou a když budou mít nějaké otázky, mohou se jich i ptát na to, co je bude zajímat. Děti usadí na koberec a nachystá před ně židli, řekne dětem, že to je židle pro vzácného hosta, ať ho na židli usadí. Odejde za dveře. Přijde jako Goliáš.

Učitel v roli Goliáše (převlečen do výstižného obleku!) usedne na židli a začne mluvit mocným hlasitým: *Víte, kdo já jsem? Cože? Vy mě neznáte? Přede mnou se třesou nebesa! Já jsem ten nejmocnější ze všech! Jsem Goliáš! Jsem nejsilnější ze všech Pelištejnců, nikdo na mě nemá. Moje kopí je silnější než mužská ruka. Zničím, co mi pod ruku přijde! Zabil jsem každého, kdo se mi postavil. Jen ten David! Ach, jak já ho nenávidím a celý Izrael! Ale já ho srovnám se zemí! A žádný David mi v tom nezabrání! Takový skrček na mě nemůže! Prý se mnou chce bojovat...pche!* (umlkne, rozhlídne se kolem, nadechne se a zeptá se děti:) *Prý se tu někde schoval? Nezahlédly jste ho tu?* Pokračuje podle reakcí dětí.

Goliáš odejde za dveře. Po chvílce vejde učitel v roli Davida (i on vhodně oblečen). Lehkým krokem s bezelstným pohledem. Pozdraví děti a říká klidným veselým hlasem: *Jsem David. Pokusím se porazit toho obra, který utlačuje zem krále Saula, mého pána. Nebojím se ho. Neumím zacházet s mečem a nikdy jsem nebyl v boji. Ale musí existovat způsob, jak ho porazit!* ....reaguje na děti, po chvíli odchází.

5. Ztvárnění Davida a Goliáše

Učitel přijde do třídy už sám za sebe. Rozdělí Pelištejncům a Izraelitům (žáci jsou rozděleni z úvodní hry) místnost na dvě poloviny a řekne jim, aby obsadili svá území a každé skupině rozdá po jednom baličím papíru. Učitel zadá úkol – skupinka Izraelitů nakreslí Davida a Pelištejnci ztvární Goliáše. Vedle nakreslené postavy děti napíší, jaké vlastnosti má David a jaké Goliáš. Děti čerpají ze svého dojmu z předešlého rozhovoru s postavami. Učitel chodí mezi skupinkami a pomáhá jim. Po chvílce učitel vyzve zástupce skupinky, aby přečetl, co napsali.

Kresby se vyvěsí ve třídě na zeď, na stranu svého vojska.

6. Výcvik vojáků (technika: živé obrazy)

Učitel děti poučí o tom, že každý národ své vojáky cvičil způsobem, který považoval za účinný a nejlepší. Ať si obě vojska rozmyslí, jak probíhal den u nich ve vojenském táboře – ráno, v poledne a večer. Vytvoří 3 živé obrazy, které pak ukáží druhému vojsku. V obrazech budou všichni zapojeni. Obraz bude vypovídat o tom, co vojáci dělají, jak se připravují na výcvik apod. Učitel jim dá chvíli na domluvu a potom, co děti budou připraveni, určí vojsko, které bude začínat. Učitel počítá do čtyř (během toho vojáci zaujmou pozice) poté řekne štronzo. Děti zůstávají nehybně stát, ostatní reagují na vzniklý obraz. Po chvíli učitel vybědne: Obraz pomalu přejde v druhý, později ve třetí. Podobně jako první obraz děti komentují zbylé dva. Vojska se vymění. Na závěr reflexe.

7. Oživení celého dne

Učitel: *Každý má ve vojsku své postavení, své místo, které je nenahraditelné. Zkuste si i vy samy pro sebe říct, jakou úlohu ve vojsku máte. Lehněte si na koberec a zavřete oči, až vám řeknu, probudíte se do obyčejného výcvikového dne. Můžete si mezi sebou povídat nebo trénovat s mečem či jen tak odpočívat....*

Učitel se ztiší a po chvíli řekne, že nastalo ráno. Chodí mezi dětmi (vojska jsou na svém území) a poslouchá jejich konverzaci. Po chvíli zadá povel štronzo a nikdo se nehýbá. Učitel jim řekne, že koho se dotkne, obživne a prozradí, kdo je a jakou má ve vojsku úlohu. Např.: Jsem tu vojákem už léta, mám na starost nováčky. Ukazuje jim, jak to v našem vojsku chodí. Učitel se dotkne každého žáka. Prochází na střídačku mezi vojsky – nejdříve jde k Izraelitovi, pak k Pelištejnci a znovu k Izraelitovi atd.).

8. První bitva (hra: Gang, viz příloha)

Pelištejnci stojí naproti Izraelitům, co nejdále od sebe – na jedné straně jedno vojsko, na druhé straně druhé. Každé vojsko si zvolí svého generála (pokud není jasný již z předchozí aktivity), za něhož se všichni postaví. Každé vojsko má u sebe k dispozici Orffovy nástroje. Generál prvního vojska předvede nějakou výhružku (gesto, slovní výhružka,...) s jedním krokem vpřed, směrem k druhému vojsku a jeho vojsko ho podpoří zopakováním té samé výhružky. Kdo má v ruce Orffovy nástroje a je na řadě, přidá zvuk. Druhé vojsko si to ovšem nechce nechat líbit a reaguje na to jinou výhružku a zvuk. Vojska se k sobě postupně přibližují... Učitel po chvíli zastaví bitvu tím, že ji prohlásí za nerozhodnou. Vojska jdou spát.

Pozn.: Aby hra netrvala tak krátce, mohou se děti vžít do situace, která byla před bitvou:

Před začátkem bitvy zkusí obě vojska vyjádřit pomocí Orfeových nástrojů, jaká atmosféra panuje v jejich vojsku. Nejdříve začne jedno vojsko – druhé vojsko má zavřené oči a vnímá druhou stranu. Pak učitel dá pokyn k utišení a druhé vojsko udělá totéž.

9. Sny

Děti leží na zemi, mají zavřené oči a usínají. Učitel do ticha povídá bez jakékoliv radosti v hlase, spíše temným, vážným hlasem:

Každému udatnému vojákovu, jak Izraelitům, tak Pelištejncům, se zdá o hrůzostrašné bitvě, která se má konat další den. Spousta vojáků je zraněných, někdo v bitvě padl, z dálky se ozývá křik a pláč, hrůzu v očích nikdo neutají...

Mezi Izraelci se neklidně převaluje i mladičký David. Zítra se postaví proti Goliášovi... I když nedával před ostatními svůj strach znát, všechno v něm ho tak trošku svíralo. Obrátil se však k Hospodinu a i on po chvíli usnul....

Žádný sen, který se ten večer zdál, nebyl veselý ani barevný...

(Učitel pouští krátkou minutovou ukázkou ze soundtracku Gladiátor a dává dětem chvíli, aby se vžily do příběhu ještě intenzivněji.)

10. Druhá bitva

Děti se probouzejí, utvoří dvojice ve svém vojsku - sdělují svému kamarádovi, jaký měly sen. Učitel vybídne děti, aby se vystřídal ve svém vyprávění a pokud tak učinily, utiší je a vážně jim povídá, že on ví, jak příběh dopadne (možná i někdo z dětí také ví – ale stále nikomu nic neříká a ani nenavrhuje, jak by příběh mohl dopadnout), ale že chce, aby ony samy (jak Izraelité, tak Pelištejnci) popřemýšlely nad tím, jak bitva dopadne. Jestli se David nakonec opravdu odváží postavit proti Goliášovi? Bude bojovat David s mečem a štítem? Neuprchnou? apod.

Jakým způsobem budou jednotlivé návrhy předneseny (ztvárněny) záleží na situaci, sjednocení skupinky, vtáhnutí do děje – učitel zvolí z možností:

- dopsání bitvy
- zahrání bitvy – technika zpomaleného filmu
- pastýřský list o slavné bitvě
- stránka v kronice.

Po aktivitě děti učitel usadí děti na zem (vojska sedí proti sobě stále na svém území, nejlépe pod svoji nakreslenou postavou Davida/Goliáše) a přečte, jak dopadl tento souboj doopravdy:

David vzal do ruky svou hůl, z potoka vybral pět oblázků, vložil je do pastýřské mošny a s prakem v ruce postupoval proti Goliášovi. Pelištejnci se pomalu přibližovali k Davidovi. Před ním šel jeho štítonoš. Když Goliáš uviděl Davida, pohrdl jím, protože byl mladíček, ryšavý, krásného vzhledu. Pelištejnci na Davida pokřikovali: „ Copak jsem pes, že jdeš na mne s holí?“ A proklínal Davida skrze své bohy. Křičel: „Pojď ke mně, ať tvé tělo vydám nebeskému ptactvu a polní zvěři!“

Ale David mu odpověděl: „ Ty jdeš proti mně s mečem, kopím a oštěpem, já však jdu proti tobě ve jménu Hospodina zástupů, Boha izraelských řad, kterého jsi potupil. Ještě dnes mi tě Hospodin vydá do rukou. Zabiji tě a srazím ti hlavu... Celý svět pozná, že při Izraeli stojí Bůh. A celé toto shromáždění pozná, že Hospodin nezachraňuje mečem a kopím. Vždyť boj je Hospodinův. On vás vydá do našich rukou.“

Když Goliáš vykročil a přibližoval se k Davidovi, David rychle vyběhl z řad proti němu. Sáh rukou do mošny, vzal odtud kámen, vymrštil jej z praku a zasáhl Goliáše do čela.

Kámen mu prorazil čelo a on se skácel tváří k zemi.

Tak zdolal David Pelištejnce prakem a kamenem, zasáhl Goliáše a usmrtil ho, aniž měl v ruce meč.

11. Podání rukou

Učitel dočte příběh a strhne kresbu Goliáše i Davida na zem. Pronese:

Bitva skončila. Izraelité, ani Pelištejnci však už nechtějí válčit. Mají dost zbytečného prolévání krve. Již nechtějí mít srdce zaplavena nenávistí. Chtějí si navzájem odpustit. A na důkaz míru... Vojáci! Pojd'te k sobě a podejte si navzájem ruce. Neboť válka je nesmyslná a nikomu nepřináší nic dobrého.

12. Jak je to s námi? (diskuze)

Děti vytvoří kruh a učitel sedící mezi nimi se jich ptá, jestli se jim někdy stalo, že je napadl někdo silnější? Nějaké příkoří, které nikomu neprozradily? Pokud ano a nechtějí to vyslovit nahlas, mohou to napsat na lísteček. Pokud se s ničím takovým nesetkaly, uvedou příklad, o kterém slyšely. Lístečky hodí do klobouku.

Učitel rozdělí děti po pěti do skupinek (podle počtu dětí). Zástupce si vytáhne z klobouku lísteček a skupinka se pokusí sehrát situaci, kterou budou mít na lístečku. Ostatní po skončení scény navrhnou, jak by se utlačovanému mohlo pomoci.

Učitel pomáhá dětem a směřuje je ke správnému řešení. Snaží se, aby děti pochopily, že síla nemusí vždy zvítězit.

13. Na každém je něco dobrého

Děti sedí v kroužku. Začíná jeden žák a říká: *Chtěl bych mít vedle sebe .....* (jméno někoho z kroužku), *protože .....* (doplní důvod, proč by ho měl rád vedle sebe). Jmenovaný člověk se zvedne a sedne si vedle člověka, který ho volal. Všechny děti by měli být vystřídány.

14. Závěr

Děti dostanou každý papír, na kterém jsou napsána různá přísloví, ze kterých mají vybrat jedno, které by nejvíce vystihovalo příběh Davida a Goliáše:

- 1) Účinek úderu nezávisí na tom, jak často a jakou silou udeříme, ale kam.
- 2) Každý velký čin se zdá být zpočátku nemožný.
- 3) Odvážným štěstí přeje.
- 4) Obdivujeme lidi pro jejich sílu, ale těžíme z jejich slabosti.
- 5) Ten kdo je silný, má moc nad slabými.
- 6) Udělat to, čeho se bojíme, je první krok k úspěchu.
- 7) Síla ducha je větší než síla těla.

Učitel se podívá na jednotlivé odpovědi a podle potřeby si s dětmi pohovoří o tom, které se k příběhu nejvíce hodí, popřípadě vysvětlí.